

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Horn, Helpman (Gr.); Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Crenier, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Kantens; A. Janse, Biggelerke; Dr P. Jaaprae, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Kloosterburen; Dr A. Ringnald, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswert; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Dr D. K. Wielenga, Bellingwolde; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f.2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f.7.50 en voor Ned.-Indië f.6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f.0.15.

UD: Bij den nieuwen jaargang. — Hoofdartikel: metiek. I. — Uit de Schrift: Christus regelt zijn vering tegenover Maria. (Joh. 2:4a) — Sabbath. — Kerkeven: De Chr. Geref. en de eenheidsvraag. Bavinck de algemeene genade. Naar behoefte of naar de col? Het invullen van een attestatie. Waarom is „Justus“ te weinig bekend? — Even Parkeeren: Het evangelie de bekering. — Pop. Wet. Schetsen: De klassieke opopen over de onsterfelijkheid der ziel. I. — Lit. en et: Ieder is alleen. — Uit de Historie: Dr Kuyper over ectivisme en personalisme. — Het Boek van de Week: el de Ruyter. — Vakwetenschap en Praktijk: Bijb. art. V. — Perschouw. — Boekbesprekingen. — Kerkeven.

Bij den nieuwen jaargang.

Dank in het hart beginnen wij den nieuwen jaargang. Tot onze groote vreugde heeft ons blad loop in de laatste jaren ongestoord kunnen renge. Na de jongste wijziging in de redactie en we bij elken nieuwen jaargang constateen dat we met meer lezers aanvingen, dan bij begin van den voorafgaanden. En ook thans li weer het geval. We zijn daar temeer ntelijk voor, waar we — achteraf mag zoo wel eus gezegd worden — den invloed van nige legendes grooter hebben geacht, dan ten el geval gebleken is.

loften doen we niet; vergelijkende advertenplaatsen ook niet. Een blad van 4 pagina's plooiing nog het goedkoopste niet, maar één uurste; en een ruimte opvullen met persw en diversen, maakt een blad nog het ste niet. We hopen, dat we ook in de reclame verder uit de buurt van Amerika zullen gen. De gezichtspunten, waaronder een blad telijk bezien kan worden, zijn trouwens re.

De nieuwe medewerkers zijn toegetreden de en Mr A. Bouman van Rotterdam, die over ek en orgel schrijven zal, Dr B. Holwerda Kantens, Dr H. Mulder van Kloosterburen s D. K. Wielenga van Bellingwolde. Laatstenden hebben trouwens reeds eerder in ons gepubliceerd.

ons blad in den afgelopen jaargang veel mogen bijdragen tot herstel van de rust in ring der Gereformeerde Kerken, stemt ons olmoedigen dank; dit is geen gelegenheids. In hoeverre dit verkregen resultaat na dezen aanvallen van anderen zal moeten worverdedigd, zal de toekomst leeren. Het getal men, die de rollen omkeeren, en den aanzoo ras vergeten, dat zij wie hem afwijst zijn naam „sieren“, wordt steeds kleiner. is althans een troost: legendes doen steeds er kwaad.

K. S.

HOOFDARTIKEL

Eugenetiek.

I.

Definitie.

Eugenetiek is de wetenschap, die zich bezig met de studie van de verschillende factoren, de wording van den mensch beheerschen en praktische maatregelen tracht aan te wijzen dit proces in goede, althans gewenschte banen inden. Hoewel deze omschrijving voldoende geeft wat onder eugenetiek moet worden verkan, kan het toch zijn nut hebben enkele defis over dit onderwerp afzonderlijk te noemen, alleen om het standpunt van verschillende vers over dit onderwerp recht te laten wederen, maar ook om daardoor een duidelijk over te verkrijgen van het terrein, waarop de metiek zich beweegt.

Eugenetiek, ook wel genoemd eugeniek, eugene of eugenetica, is afgeleid van Grieksche woorden, welke goed en geboren worden beteekenen. Letterlijk wil eugenetiek dus zeggen: goede wording. In den zin, zooals dit voor het eerst door den beroemden Engelschen anthropoloog Francis Galton (in 1883) genoemd wordt, beteekent het: de studie van de oorzaken, welke de eigenschappen der toekomstige geslachten verbeteren of doen achteruitgaan — zoowel op lichamelijk als op geestelijk gebied.¹⁾ Deze bepaling is zeer ruim, omdat tot de genoemde factoren niet alleen de erfelijkheidsfactoren gerekend kunnen worden, maar ook factoren betreffende het milieu, m.a.w. allerlei hygiënische en sociale omstandigheden. Vandaar dat Van Herwerden²⁾ op den anthropologischen cursus in 1924 te Amsterdam gehouden de eugenetiek aldus omschreef: eugenetica beoogt de studie van de erfelijke eigenschappen van den mensch en de wisselwerking tusschen den genotypischen aanleg en de levensomstandigheden in den ruimsten zin.

Om reden men de goede wording van den mensch op twee manieren kan bevorderen, n.l. enerzijds door verbetering van de erfelijkheidsmassa en anderzijds door verbetering der levensvoorwaarden heeft Waardenburg³⁾ voorgesteld in de eugene een theoretisch onderscheid te maken tusschen eerstgenoemde maatregelen, welke hij betitelt met den naam van euidiogenese en de andere groep van maatregelen, welke hij samenvat onder den naam van euplaenogenese. Hoewel deze beide termen inderdaad tot begripsverheldering dienen, hebben deze namen in de literatuur geen ingang gevonden.

Oorspronkelijk had de eugenetiek zoowel betrekking op den mensch als op planten en dieren. In den loop van de verdere ontwikkeling van deze wetenschap heeft ze zich evenwel beperkt tot den mensch en is ze vooral een praktische, een toegepaste wetenschap geworden, te weten toepassing, of juist gezegd onderzoek van de mogelijkheid van toepassing, der resultaten van de wetenschap der erfelijkheid. Zooals bekend heet de algemeene erfelijkheidsleer genetica.

Terecht noemde Hurst⁴⁾ eugenetiek dan ook eenvoudig toegepaste genetica.

De eugenetische wetenschap, zooals die zich in de laatste jaren heeft ontwikkeld, bepaalt zich, gelijk gezegd, hoofdzakelijk tot de erfelijke factoren, die de hoedanigheid van het nageslacht bepalen en heeft in de eerste plaats tot doel de rasverbetering van den mensch te dienen. In het bijzonder onderzoekt de moderne eugenetiek de mogelijkheid het aantal menschelijke individuen van goeden aanleg in verhouding tot het gehele aantal te vergrooten. Veredeling van de soort mensch is haar doelwit, aldus Van Loghem⁵⁾ in zijn Algemeene gezondheidsleer. Evenzoo omschrijft Waterink⁶⁾ de eugenetiek als de wetenschap van de menschelijke rasverbetering.

Hieruit volgt, dat bij de eugenetiek de erfelijke aanleg in het centrum van de belangstelling staat. Wel volgen de eugenetici met belangstelling het werk, dat door diegenen wordt verricht, welke zich meer rechtsstreeks met omgevings- en opvoedingsinvloeden bezighouden (sociologen, juristen, philanthropen, opvoeders e.d.), maar hun daadwerkelijk streven is toch alleen gericht op de kiemen en voortplantingsverhoudingen der menschen.

1) Dr M. A. van Herwerden: Erfelijkheid bij den mensch en Eugenetiek. Amsterdam, 1929, blz. 336.

2) Idem: Erfelijkheidsverschijnselen bij den mensch en Eugenetica. N. T. v. Gen., 1924, I, blz. 722.

3) Dr P. J. Waardenburg: De biologische achtergrond van aanleg, milieu en opvoeding. Groningen, 1927, D I, blz. 121.

4) Geciteerd naar Dr G. P. Frets: Erfelijkheid. Amsterdam, 1935, blz. 112.

5) Prof. Dr J. J. van Loghem: Algemeene Gezondheidsleer. Amsterdam, 1935, blz. 318.

6) Prof. Dr J. Waterink: Iets over de moderne eugenetische wetenschap in verband met onze antirevolutionaire beginselen. A. R. Staatskunde, 1931, blz. 469.

Dr Gispren sprekend tot Chr. Gereformeerden en Gereformeerden in de Nederl. Herv. Kerk over den kerkelijken strijd zijner dagen:

Beminden in den Heere, laat u raden en smeekt den Heere om een open oog en helderheid in Zijnen weg en in de ordeningen Zijns Koninkrijks. Langs dien weg komen wij, die van weerszijden beweren, dat wij bij elkander hooren, ook weer bij elkander, al staan wij dan gelijk daar in Schotland de Vrije Presb. en de Free Church slechts naast malkander, maar wij doen dat dan als Kerken van Christus onder onzen eenigen Wetgever, Rechter en Koning.

Kuyper plaatst er onder:

Hierop nu vragen we: Is dit een zuiver kerkbegrip? Is het goed, als er, gelijk in Schotland, twee, drie kerken zijn, die apart bestaan als Kerkgenootschappen door heel het land en die slechts geestelijke eenheid in Christus hebben?

Ons dankt neen.

Dit kan en mag niet.

Er is één geestelijke kerk, die aan alle plaatsen der aarde is, en die slechts plaatselijk onderscheiden, zich naar de eenheid der belijdenis openbaart.

Dr A. KUYPER.

De Heraut, No. 332, 19-4-1885.

Was, en is trouwens nog, de grondslag van de eugenetische wetenschap het verlangen de goede geboorten te bevorderen, het uitgangspunt der moderne eugenetiek is meer de wenschelijkheid paal en perk te stellen aan de gevolgen van een kunstmatige selectie in verkeerde richting onder invloed der cultuur. Of met andere woorden gezegd, de eugenetica richt zich niet alleen op middelen, welke de goede geboorten kunnen bevorderen, maar eveneens op die middelen, welke de procreatie van z.g.n. minderwaardigen beperken of verhinderen. Om deze redenen definieerde Waardenburg⁷⁾ de eugenetica als de leer, die zich bezighoudt met het wel en wee van het nageslacht, die dit laatste zooveel mogelijk met behulp van moreel aangewezen of toelaatbare middelen tracht te beperken en die in het bijzonder de vermenigvuldiging van gunstige erfactoren beoogt.

De eugenetiek heeft derhalve tweërlei doel: positief het bevorderen der voortplanting van personen, die uit eugenetisch oogpunt daarvoor in aanmerking komen en negatief het tegengaan van de voortplanting van personen, van wie verwacht wordt, dat zij langs erfelijken weg op hun nageslacht ongewenscht geachte lichamelijke of geestelijke eigenschappen doen overgaan.

Op dit laatste doelde Honing⁸⁾, toen hij de eugenetiek aldus omschreef: „In het kort kan men zeggen, dat de eugenetica beoogt de schadelijke dwazigheid van de humaner rechtspleging en de „hooge vlucht der medische wetenschap, die ook „de zwakkelingen in het leven houdt, de natuurlijke selectie tegengaat, te compenseren op de „meest mogelijk humane wijze: geen directe selectie ten koste van de minderwaardigen zelf, „zooals vroeger, doch selectie, die slechts ten „deele komt van een niet-geboren nageslacht.“

Positieve en negatieve eugenetiek zijn echter niet scherp te scheiden. Vraagstukken als geboorteregeling en geneeskundig onderzoek vóór het huwelijk b.v. raken beide terreinen. Niettemin is 't van belang deze onderscheiding goed in het oog te houden.

Samenvattend kan men de hoofdgedachten der eugenetiek als volgt omschrijven⁹⁾:

1. Geestelijke en lichamelijke afstamming (descendentie).

7) Dr P. J. Waardenburg: Christendom en Eugenetiek. Erfelijkheid bij de mens, 1936, blz. 4.

8) Prof. Dr J. A. Honing: Erfelijkheid en Samenleving. Wageningen, 1934, blz. 23.

9) Naar Dr P. J. Waardenburg: Oorsprong en doeleinden der eugenetiek. Afkomst en toekomst, 1937, blz. 6-7.

2 Erfelijkheid (hereditieit),
3. Aanpassing aan omstandigheden (adaptatie),
4. Voortplantingskeuze (selectie),
tezamen in één woord: phylogenie, di. wording van den stam of het geslacht.

De eugenetiek leert derhalve:

1o. De geslachten der menschen stammen in geestelijk en lichamelijk opzicht van de voorgelaten af; wat de toekomstige geslachten wezen zullen hangt af van het gehalte der huidige generatie.

2o. De in individuen (en in groepen van individuen, rassen, volken) aanwezige aanleg is en wordt voortgeplant door erfelijkheid van niet tijdens de persoonlijke ontwikkeling verworven eigenschappen.

3o. Niet alleen de rassen en volken zelf, maar ook de binnen de bevolking ontstane groepen, klassen, standen, lagen, enz. berusten grootendeels op een aanpassing aan omstandigheden en geschiktheid voor werkzaamheden en een niet toetreden of verdwijnen van onaangepasten. Zij hebben zodoende door een korter of langer duren, in dezelfde richting werkend, proces een gemiddeld verschillende erfelijke samenstelling verkregen.

4o. Een populatie zal in erfelijk gehalte aan zichzelf gelijk blijven, wanneer de haar samenstellende zoeven genoemde groepen zich in hetzelfde tempo voortplanten. Haar erfelijk gehalte zal selectief verschuiven, wanneer dit niet het geval is en de eene groep zich relatief sterker vermeerderd dan de andere.

D.

A. C. D.

UIT DE SCHRIFT

Christus regelt zijn verhouding tegenover Maria.

Jezus zeide tot haar: Vrouw, wat heb ik met u te doen? Joh. 2:4a.

Wij hebben er aandacht aan te schenken, dat deze ontmoeting van Jezus met Zijn moeder op de bruiloft te Kana gedateerd is. „En op den derden dag,” — zoo vangt Johannes de beschrijving van dit wonderlijke bruiloftsfeest aan — „was er een bruiloft te Kana in Galilea, en de moeder van Jezus was aldaar.” Het gesprek, dat ons hier van Jezus en Maria staat opgeleekend, heeft plaats gehad, zeer korten tijd, nadat de openbare ambtsbediening van Jezus een aanvang genomen had. De evangelist schrijft hier nog van de eerste week van het publieke optreden van den Heiland.

Als wij op den tijd letten, waarop de Heere het woord, hierboven afgedrukt, gesproken heeft, kan ons de beteekenis daarvan aanstonds duidelijk worden.

Jezus Christus is heengegaan om zijn werk te doen tot redding der wereld. Hij is uit Nazareth vertrokken en heeft zich begeven naar Bethabara, aan de overzijde van den Jordaan, om gedoopt te worden door Johannes. Daarbij heeft Jezus afscheid genomen van het leven in stille afzondering en van het verblijf in de woning van den timmerman. Voortaan zal Hij het land doorgaan, met de prediking van het evangelie des Koninkrijks en genezende de ziekten en kwalen van het volk. De scharen zullen Hem volgen en de Farizeeën en Schriftgeleerden zullen in beweging komen. Een kring van discipelen zal om den Heere verzameld worden om nader onderricht te ontvangen. Doelbewust zal de Heiland intusschen verder gaan: Ziet Hij heeft zijn voeten gezet op den weg, aan het einde waarvan het kruis oprijst!

Het is wel mogelijk, dat Maria deze verandering in het optreden van haar Zoon niet dadelijk heeft begrepen. Zij heeft misschien gedacht dat Jezus niet op zoo eenvoudige wijze Zijn werk tot verlossing van Zijn volk zou aanvangen.

In elk geval, als Maria met een bezorgd gezicht Jezus tegemoet treedt op de bruiloft, om Hem bekend te maken dat er een tekort aan wijn dreigt te ontstaan, wijst niets er op, dat zij de beteekenis van den doop van Jezus en van wat daarop gevolgd is, verstaan heeft. Maria wil met Jezus de moeilijkheden bespreken, die er gerezen zijn in de wijnvoorziening, nu er plotseling zooveel gasten — de nieuwe discipelen van Jezus! — zijn bijgekomen. De moeder, zooals de evangelist zoo fijn opmerkt, wil met haar Zoon de onaangename kwestie bespreken, en de vraag onder de oogen zien of er niet een oplossing aan de hand kan worden gedaan, zonder dat de feestvreugde in gevaar komt. Maria wil — misschien wel aangespoord door den bruidegom en zijn familie — een beroep doen op haar Zoon. Zij is wel de aangewezen persoon om in deze onverwachte moeilijkheid bemiddelend op te treden. Zij kan het best Jezus op de hoogte brengen en voorzichtig de noodige inlichtingen geven! Is Maria niet de moeder van Jezus en staat zij Hem niet nader dan ieder ander?

Doch nu gaat Jezus, boven Wiens hoofd de hemelen geopend werden bij den doop en Die zijn moet in de dingen Zijns Vaders, aan Maria

duidelijk maken, dat zij als moeder voortaan geen bijzondere aanspraken meer zal kunnen doen gelden. De tijd, waarin Maria Jezus bij de hand kon nemen en Hem kon verzorgen in het woonhuis te Nazareth, is voorbij. De taak van Maria om haar Zoon te onderrichten en te beschermen tegen de gevaren van het leven is ten einde. Haar taak kan van nu af geen andere zijn dan in aanbiddende bewondering te zien op den verlossingsarbeid van Christus; haar roeping is vanaf dit oogenblik om te belijden met de anderen die den Heere aanhangen, dat Jezus is de Christus.

Dat moet Maria weten. Daarom regelt Christus op de scheiding van Zijn leven, tusschen Zijn verblijf te Nazareth en Zijn gang door Palestina, in bijzijn van Zijn discipelen, Zijn verhouding tot Zijn moeder. Daarom zegt Hij tot haar: „Vrouw, wat heb ik met u te doen?”

Op dat oogenblik wijst de Heere Maria terug. En Hij wijst haar terug op een plaats naast ons allen.

Als het leven van openlijke werkzaamheid van den Heiland is aangevangen, komt Maria op één lijn te staan met al de geloovigen. Niemand heeft van nu af een voorrang om zijn aanspraken te laten gelden. Allen staan zij op één lijn.

Maria heeft niets vóór. Niemand heeft iets vóór. Groot en klein, rijk en arm, geleerde en eenvoudige, ambtsdrager en kerklid, staan in hun verhouding tot den Christus op dezelfde lijn. Allen zullen zij Hem prijzen. Die Zijn leven heeft gegeven tot een ransoen voor velen.

Maria, en gij en ik, wij zullen gelooven.
H. K. H. M.

KERKELUK LEVEN

De Chr. Gereformeerden en de eenheidsvraag.

Dr A. Kuyper schreef eens:

„Alle degenen, die één in Belijdenis zijn, moeten eindigen met in één kerkelijk verband saam te komen. Plaatselijk mogen ze gescheiden zijn, doordien de ééne belijder in Kampen woont en de andere in Amsterdam. Maar wonen ze in éénzelfde plaats, dan kunnen ze op den duur niet tot twee onderscheidene kerken behooren.

Wel is het denkbaar, dat ze, gelijk in Schotland, beide in éénzelfde stad wonen, maar ingedeeld zijn bij afzonderlijke kerspelen of parochiën. Dat onderscheid toch raakt alleen den gang van dienst, en wie durft zeggen, dat de Schotsche parochiaalindeling niet voordeelen heeft opgeleverd, die onze Gereformeerde Kerken missen?

SABBATH.

O Heer, Gij trekt Uw gansche schepping naar Uw rust,
De Sabbathsvrede was van eeuwigheid Uw lust,
Gij hebt een vast verbond met al het creatuur,
Gij zult het schoon doen blinken in Uw Godd'lijk uur.

Alleen Uw rust, o God, kan aardsche rust verklaren.
Saam met Uw werk wilt Gij daarin Uw grootheid openbaren.
Wij moeten ingaan tot Uw rust, grootmachtig Opperheer,
En met U jagen naar de dag van Uw voltooide eer.

Wij hebben Uw geschenk, o God, geheel verdorven,
Wij zijn niet ingegaan, maar van U weg gezworven.
Uw liefde gaf na schuld de Sabbath weer als teeken,
De opmarsch naar Uw rust is door geen macht te breken.

De volle Sabbathsvree is door Uw Zoon verworven,
Hij is op Golgotha voor onze rust gestorven.
Wij zijn met Hem de rust voor eeuwig ingegaan,
Wij werken mee, straks breekt de glorie aan.

Uw Geest werkt deze rust volkomen in ons uit,
Uw volk mag op de Sabbath komen als Uw bruid,
De schepping hijgt met opgeheven handen,
Zij weet, dat rusten is, een ijver die doet branden.

D.N.

Maar noch de locale onderscheiding, noch de chiale indeeling raakt het hart der quaestie.

Het hart der quaestie zit in de vraag: wat is de heid voor uw ziel is? waar ge hij leeft? waar vast over kracht in schuilt? In, bij en voor wat waar? Ongeoorde ge sterven wilt? Die waarheid, en die allee uw belijdenis.

En nu zeggen we, dat, indien er twee zijn, deze belijdenis overeenstemmen, ze ook op duur in geen twee kerken kunnen zitten, eindigen moeten met in één kerk saam te k.

De kracht van Gods heilige Waarheid is niet banden te leggen. En wat bezwaren de utiliteitspolitiek ook moge koesteren, en wat bedenkingen, hoe nijdig gemakzucht ook moge opwerpen, en welke h. Chr. Gereformeerde de wet der inertie ook in den weg moge moeten zij v. gen, ja, hoe veel struikelblokken we ook zelf door zonden aan den loop van het Woord mogen van het gese stollen, de uitkomst zal toonen dat de levende k van Gods heilige Waarheid en die bezwaren e bedenkingen en die hindernissen en die struikel ken ten leste op zij dringt, en toch glorieuselijk breekt om die oprecht geloovigen te vereenigen.

Wie hier geen Amen op zegt, die zegt te be wat hij niet kent, en heeft voor wat hij dan nog nooit de geestdrift van het belijden in zijn voeten ontvonden.” (Heraut 260, 17-12-'82.)

Het is de kracht van deze overtuiging, die de Synagogen van „de Gereformeerde Kerken” reeds meer dan maal er toe dreef, zich te richten tot die der „Christ. Gereformeerde Kerk” met de vraag of geen toenaad moest worden gezocht. Ook nog in 1936. Binnen — het stond in de bladen — zal het antwoord der Geref. Synode van 1937 binnenkomen.

Elk jaar luider roept deze kwestie om oplossing is het maar een poging daartoe door samen k.

Misschien is het niet aan velen bekend, dat er veel eerder getracht is, met de leiders der na 1899 vormde „Chr. Geref. Kerk” saam te spreken. Dr Kuyper deelde hier op, toen hij schreef:

„Dat er uit deze actie (van Dr v. Lingen, kerkelijk niets worden kan, is duidelijk. Immers Baptisme is in den grond anti-kerkelijk. En neer deze groep zich bovendien nog in den collectieve kerkgenootschappelijke kerkvorm aandient, is uitzicht op natuurlijke groei uitgesloten.

Dat de Classis van Amersfoort voor een enkel het gedrag tot scherpe belijning zocht te brengen uitmuntend.

Bij elken strijd op kerkelijk terrein moet het of laat tot juiste formuleering komen.

Maar die formuleering is er nu eenmaal. In heldere betoogen is nu deze groep te woord gesteld (Dr A.) Kuyper, Heraut no. 894 (10 Febr. 1900).

Thans, in 1937, zou Dr Kuyper allicht zijn qualite van „baptisme” niet volledig achten. Ons interdan ook meer de kwestie zelf, waarop hij doelt laatste woorden. Blijkbaar zien ze op het besluit

classis Amersfoort. Heeren Dr v. Lingen, leiders der Classis, die in 1894 de ook in de

„De Classis heeft... U, zoowel behorende om tegenaafdeelingen Christelijk

De schrijver een saamspreken Kerk van Breda kant was. V. kunnen kom

„Volg maakt... in Nederland kerkforvoegt, z. en doet (Art. XXV

„De tha zaakt het

Mede-onder Kuyper. Dat belijnd noem

Helaas, het van de Chr. van 19 Oct. E en het antwe werd. Zij de letter dr stenarij (Zie „Bazuin

„Kunste maligen „Be verachten l sive, waarna rullen meede der Gereform of overigens dan, wat den den ernst des

Wij vreeze: Toch blijft schreef:

„Elks va van deze b tus Jezus Gods Woord Maar di

deze maan heid voor uw ziel is? waar vaste over kracht in schuilt? In, bij en voor wat waar? Ongeoorde ge sterven wilt? Die waarheid, en die allee uw belijdenis.

En nu zeggen we, dat, indien er twee zijn, deze belijdenis overeenstemmen, ze ook op duur in geen twee kerken kunnen zitten, eindigen moeten met in één kerk saam te k.

De kracht van Gods heilige Waarheid is niet banden te leggen. En wat bezwaren de utiliteitspolitiek ook moge koesteren, en wat bedenkingen, hoe nijdig gemakzucht ook moge opwerpen, en welke h. Chr. Gereformeerde de wet der inertie ook in den weg moge moeten zij v. gen, ja, hoe veel struikelblokken we ook zelf door zonden aan den loop van het Woord mogen van het gese stollen, de uitkomst zal toonen dat de levende k van Gods heilige Waarheid en die bezwaren e bedenkingen en die hindernissen en die struikel ken ten leste op zij dringt, en toch glorieuselijk breekt om die oprecht geloovigen te vereenigen.

Wie hier geen Amen op zegt, die zegt te be wat hij niet kent, en heeft voor wat hij dan nog nooit de geestdrift van het belijden in zijn voeten ontvonden.” (Heraut 260, 17-12-'82.)

Het is de kracht van deze overtuiging, die de Synagogen van „de Gereformeerde Kerken” reeds meer dan maal er toe dreef, zich te richten tot die der „Christ. Gereformeerde Kerk” met de vraag of geen toenaad moest worden gezocht. Ook nog in 1936. Binnen — het stond in de bladen — zal het antwoord der Geref. Synode van 1937 binnenkomen.

Elk jaar luider roept deze kwestie om oplossing is het maar een poging daartoe door samen k.

Misschien is het niet aan velen bekend, dat er veel eerder getracht is, met de leiders der na 1899 vormde „Chr. Geref. Kerk” saam te spreken. Dr Kuyper deelde hier op, toen hij schreef:

„Dat er uit deze actie (van Dr v. Lingen, kerkelijk niets worden kan, is duidelijk. Immers Baptisme is in den grond anti-kerkelijk. En neer deze groep zich bovendien nog in den collectieve kerkgenootschappelijke kerkvorm aandient, is uitzicht op natuurlijke groei uitgesloten.

Dat de Classis van Amersfoort voor een enkel het gedrag tot scherpe belijning zocht te brengen uitmuntend.

Bij elken strijd op kerkelijk terrein moet het of laat tot juiste formuleering komen.

Maar die formuleering is er nu eenmaal. In heldere betoogen is nu deze groep te woord gesteld (Dr A.) Kuyper, Heraut no. 894 (10 Febr. 1900).

Thans, in 1937, zou Dr Kuyper allicht zijn qualite van „baptisme” niet volledig achten. Ons interdan ook meer de kwestie zelf, waarop hij doelt laatste woorden. Blijkbaar zien ze op het besluit